

DYSKUSJA

Profesor Witold Hensel po wysłuchaniu przedstawionych przez prelegentów podczas seminarium referatów stwierdził, iż chciałby, aby zwrócono uwagę na jego nową koncepcję, iż to nie Gniezno, a Poznań był pierwszą stolicą Polski, a to ze względu na znajdującą się tu stałą siedzibę panującego księcia. W dalszej części seminarium prof. W. Hensel zasugerował też konieczność poszerzenia dyskusji, w dobie jednoczenia się Europy, o etnogenezę Słowian na gruncie nie tylko europejskim, ale na gruncie światowym. Przypomniał o związkach Słowian w przeszłości z Irlandią czy Italią. Zwrócił uwagę na wspólne korzenie kulturowe ludów europejskich. Wyraził opinię, że słabością tego typu dyskusji jest pomijanie pozaeuropejskich korzeni pochodzenia Słowian i przywiązywanie zbyt małej wagi do wspólnego indoeuropejskiego rodowodu różnych ludów. Stwierdził także, iż niezbyt często rozpatruje się problem przekazów historycznych o Wenetach. Profesor zwrócił uwagę, że powinno się na nowo zbadać napis na grobowcu Bolesława Chrobrego. Wyraził też zastrzeżenia w stosunku do poglądów wyrażanych przez prof. Witolda Mańczaka. Zdaniem Profesora W. Hensla należałoby też na nowo dokonać przeglądu źródeł pisanych i zweryfikować dawne ich przekłady.

Otwierając dyskusję nad zagadnieniem etnogenezy Słowian, prof. Stanisław Tabaczyński uznał uwagi profesora W. Hensla za ważne przyczynki do dalszej pracy badawczej. Głównym motywem dyskusji, która wywiązała się podczas seminarium, były rozważania o terytorialnym aspekcie pochodzenia i przemieszczania się Słowian na obszarach Europy centralnej. Sugestią prof. Witolda Hensla było, aby do dyskusji o etnogenezie Słowian włączyć środowisko językoznawców i ich warsztat naukowy. Prof. Stanisław Tabaczyński podkreślił, że archeologię należy uznać za antropologię czasu przeszłego (ryc. 1).

Doc. dr hab. M. Dulnicz zwrócił uwagę na konieczność precyzyjniejszego uzasadnienia umiejscowienia zasiedlenia Słowian na obszarach Europy, przy jednoczesnym zaniechaniu określania ich kolebki jako „bagien”, ze względu na małe prawdopodobieństwo, aby plemiona rolnicze wywodziły się z niewielkich wschodnich enklaw ludności zamieszkującej obszary bagienne, niezbyt dogodne dla utrzymania grupy, która w przyszłości miała zeslawizować pół Europy. Prof. Lech Leciejewicz zgodził się ze stanowiskiem, że wcześni Słowianie nie mogli być nielicznym ludem. Prof. Stanisław Tabaczyński przywołał swe wspomnienia z dyskusji, które prowadził niegdyś z nieżyjącym już prof. Kazimierzem Godłowskim na temat demografii w czasach przejściowych i liczebności grup, które mogły roz-

Ryc. 1. Wystąpienie prof. dr. hab. Stanisława Tabaczyńskiego na bieżąco komentował Jubilat.

Fot. Z. Hensel

Fig. 1. Prof. Dr. Witold Hensel commenting on the presentation by Prof. Dr. Stanisław Tabaczyński in progress.

Photo Z. Hensel

przestrzeniać się na inne tereny. Zdaniem prof. S. Tabaczyńskiego liczebność wyjątkowa Słowian nie mogła być mała. W dyskusji nad etnogenezą Słowian trzeba wziąć pod uwagę potencjał demograficzny ludności wcześniej zamieszkującej tereny, na które Słowianie przybywali w trakcie swoich wędrówek. W dalszej części dyskusji prof. Przemysław Urbańczyk zadał pytanie o zasadność posługiwania się pojęciem etniczności dla okresu plemiennego.

Kończąc seminarium, Jubilat serdecznie podziękował za przedstawione referaty i głosy w dyskusji. Poprosił też o uczczenie chwilą ciszy pamięci jego zmarłej żony — dr Marii Hensel.

Słowa kluczowe: etnogeneza Słowian, wspólnota indoeuropejska, paleodemografia

Urszula Kobylińska

DISCUSSION

S u m m a r y

During the discussion at the seminar Prof. Witold Hensel indicated the need to consider the ethnogenesis of the Slavs in a context that in the age of Europe's unification would be not just European, but primarily worldwide. He emphasized the common cultural roots of the European peoples and expressed the opinion that in such discussions ignoring the non-European roots of the Slavs and placing too little importance on the common Indo-European origins of various peoples is a major omission. He also said that the question of historical sources on the Venetians is seldom discussed (Fig. 1). Another point made during the discussion was the size of the original area from which the Slavs came in a paleodemographic context; considering the later numbers of Slavs, it is impossible for them to have come from a small territory (Lech Leciejewicz, Stanisław Tabaczyński), the paleoecological context was also emphasized, the agrarian character of Slav economy excluding the possibility of their original homeland being located in an area not supporting agriculture (Marek Dulinicz).

Keywords: Slav ethnogenesis, Indo-European community, paleodemography

Urszula Kobylińska

Translated by Iwona Zych

Adres Autorki:

Mgr Urszula Kobylińska
Zakład Nauk Stosowanych
Instytut Archeologii i Etnologii PAN
al. Solidarności 105
00-140 Warszawa

